

Milan SIGETIĆ

Srce na gruntu

Tak lepe i drage mi podravske hiže,
čim sem vam dale se ste mi — bliže.

(M. S.)

(Josip Generalić)

Josip Generalić 1975.

zagrljaj na travni, erlež, ulje schunt

S ovog našeg bilogorskog brijega Podravina je kao na dlanu: lijevo Koprivnički Bregi, dolje ispod plavšinačkog puta Novigrad Podravski, tamo desno đurđevačka zemlja picoka, a iza zlatnog polja kukuruza naziru se Molve i žao ti je što nisi i tu i tamo, jer to samo mi Podravci znamo, kak' zavičaj radi — imamo. Kaj ste rekli? Dosta preštimanije? Kajgod!

Za bol znamo. Ze veselje, slatko repo, kiselozelje. A pamtimo kad su se i žganci jeli iz jene zdele, a gladne bi joči i zdelu pojele. Znamo za gorice, naše pajdašice, za plug i ornice, za motiku, štihaču, za ljubav, pijaču, za trde cečke, za toplu pogaču...

Dičili smo se tamburašima, nošnjama i svirkom, bili smo najbolji kosci i mladenci prosci, bogataši i bokci, bedaki i jopci. Još je pokojni susjed Vasilak znao reći: svaki od nas ima nekakvu falingu, a mi smo u tom krugu, nikoga se ne sramimo, otvaramo svoja podravska vrata i svoje lese, mi smo težaki nemamo kalese. Čuvamo svoj podravski grunt, u nama je vječiti bunt, htjeli bismo i ljepše i bolje, a pun nam je stol, do mile volje.

Jesen poklanjamo goricama. U svakoj kleti lampica sveti.

Ti još ni ne znaš
kak' v kleti se spi
dok preša ti šepče,
a moštek curi
ti još ni ne znaš
kak' v kleti se spi
dok vankuš od sena
pod glavom diši.

Na brijegu je i staro i mlado. Roza Bosanović je napunila devedeset i dvije, ali neda se. Došla je pogledati kak' zgledi ta plan-taža, kaj to mladi delaju. Tu je i Rašanova mamica, najljepši lampaš podravskih gorica. Kad bi naše klijeti mogle pričati što su sve upile stijene u pleter obučene i daske od hrasta i sijeno sa plasta. I neka u ovom našem ovojesenskom Zborniku što ga poklanjamo svima koji vole naš kaj, naše ljude i zavičaj, nađe svaki od vas poneki dijelčić iz svog podravskog života, iz svoje hiže, susjedova plota, iz stare kleti gdje se mošt u vino krsti, ak' vam baril je pri prsti. U pričama i ponekom stihu naći ćete i one koji su izvan našeg zavičaja, daleko u tuđini, ali im je srce tu, u trsju jesenskome, u ljetnoj pjesmi žita, u proljetnim dravskim vodama mutnim, u pahuljicama zimskog čehalca. Lijepo je pretakati vino, lijepo je tkati te životne niti, samo mi je žal kaj na svoji domaij navek nemrem biti.

OKRENI LICE

Ako se kanite ženiti u Hlebinama ili okolnim podravskim selima, a pozvati možikaše Forgače da vam raspale sve od tanga do bečarca, onda na to treba misliti prije. Jednostavno dečki su rasprodani. Ivo, Štef, Martin i drugi mladoženje već su ostavili kaparu, a kapara je ugovor, zakon i tu nema šale. Možete vi ponuditi i više novca, stvar se neće promijeniti. Dečki su napeli žice, uzeli gusle i tamburice i čekaju dok starješina da-de znak za polazak. Fotograf Židovec, specijalist za slikanje seoskih svatova, namješta mladenku. Tako: okreni lice još malo prema mladoženji, gledajte ovdje, u moj prst, tako, dobro, tišina žene otraga, koga vruga smeta-te, mladenci mir prosim, pazi: ptičica, gotovo. I tako redom druga slika s roditeljima, kumovima, prijateljima, susjedima. Stoje mladenci na čelu povorke.

Marička u bjelini, u svili i čipki, a vilice podrhtavaju na prosinačkom zubatom suncu. Ivo pak u tamnoplavom odijelu, ravan i pomalo napet. Ne ženi se čovjek svaki dan. U zupučku mu grančica ružmarina. Na odlasku suze. Marička mijenja kuću, dvorište, susjede. Otac hrabar i čvrst, ponosan što je dočekao taj dan govori tiho, kao da sve ohrabruje, a jabučica mu skače u grlu, osjeća neku težinu. Mati ne zna gdje joj ostala maramica: soze tečo. A možikaši na tričetiri zasviraše: ostavljam oca, ostavljam majku. Ostavljam sve najmilije za kim moje srce gine, za kim moje srce gine i umire. Odoše svatovi iz mladenkina dvorišta. Ljudi trče na cestu da ih vide drže li se veselo, kako su obučeni, kakvu vjenčanicu ima Marička, koja je još jučer bila deključica. Francek i Joža ponijeli za svaki slučaj dvije tri boce vina da se putem potegne i ponudi dečke i prijatelje, a vrata mladoženjima širom otvorena. Kućedomaćini nazdravljaju. Kum Krsto napunio podžigač barutom, krpama i papirom. Guske i kokoši oglasile se na pucanj, a golubovi od straha odletješe na deseti krov. Vino se toči. Živjeli!

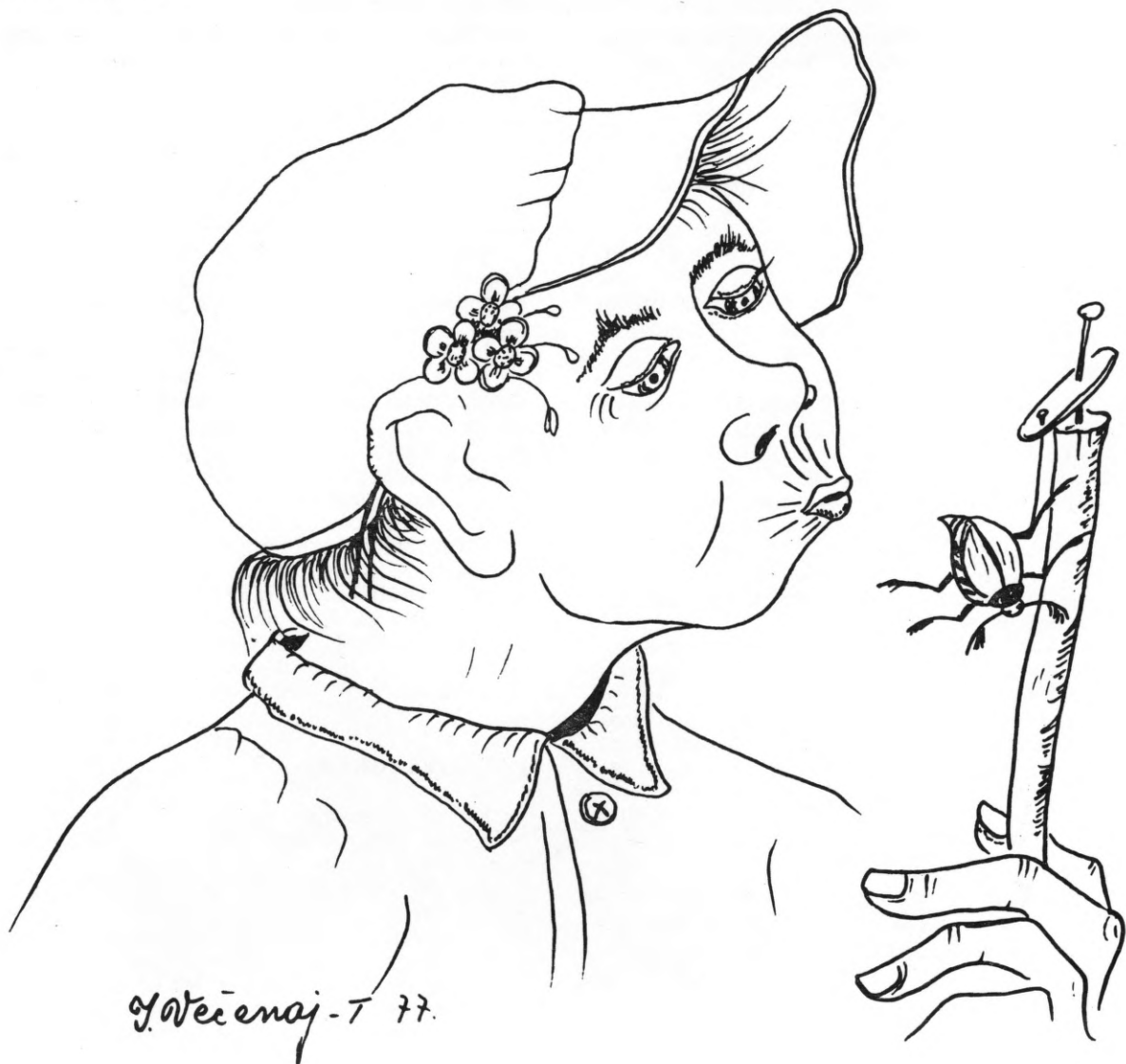
Glavna kuharica, Katica Belčeva, gleda je li sve na svom mjestu. Njezine pomoćnice u bijelim čipkastim pregačama nose na stol ko-košju juhu. Prije toga potekla šljivovica i komovica. Poslije juhe kuhano meso, sos od hrena, iza toga pečeno meso, krumpir, salate i vinčeko: crno i bijelo, Đurekova graševina, Zgorelčeva graševina, stričeva ružica i dobri stari tudum. Poslije večere ples, pjesma i kolo:

Mara nam je u kolu, u kolu
na Mari je oprava, oprava
sitnim vezom satkana, satkana
Ljubi Maro koga hoćeš, koga
tvoje srće hoće.

A kad Mara odabere Ivu, onda svi zapjevaše u jedan glas: sad se vidi, sad se zna 'ko koga rad ima, ljubite se, grlite iz tog kola mičite se!

Tamo u kutu gdje su dečki možikaši, izvadio Đurek crvendaća. Stavio ga na cicalin primašu Forgaču. I on bi po želji bečarac. Panonski štih, široko veselo, a pomalo i tužno raspoloženje. I muško ravničarsko srce zaplače. Osjetljivo je. Bolje je ne dirati ga previše. Bolje da ti sada sviraju bečarac, nego posmrtnu koračnicu! U tome se svi složiše. Izmišljaju dečki stihove. To im nije teško, podravska pjesnička duša progovori u

(Ivan Večenaj)

svakom trenutku, pa i na račun mladenaca:

Joj Marička, kaj bu rekla mama
denes ne boš spala više sama.
Lepi vankuš mladoženja ima
bo vam toplo ne bo zima.
Nova postel već se jako klima!

Vrijeme prolazi. Na dvorištu mjesečina. Prolaze ljudi. Ugrijalo ih vino. Njišu se sjene. Tambure se odmaraju. Otišiel je i zadnji svat, v glavi zvoni, idemo spat!

POVRATAK ŠTEFA PODRAVCA

Vlasnik autolimarskog servisa u predgrađu Frankfurta, stanoviti Hofman, imao je uhodanu radionicu i divnog poslovođu, našeg čovjeka, Stjepana Podravca. Kako su mu naši govorili Štef, vlasnik je još dodao an i Stjepan je postao Štefan. To ga nije smetalo. Puni pet godina Stjepan je predradnik, makar su u Hofmanovoj radionici radili i njegovi domaći ljudi. On je, jednostavno, vjerovao u stručnost, znanje i okretnost Stjepana, pa mu je ostavljao i ključeve i blagajnu kad je obilazio tvornice i prodavaonice rezervnog materijala, odlazio na vikende sa svojom obitelji ili na godišnji odmor u naše južne krajeve.

Stjepan je imao lijepi plan, onakav kako ga to može sastaviti čovjek koji je počeo s deset golih prstiju, dakle ni od čega, sa izučanim zanatom kod majstora Valentaka, ali i željom i čvrstom voljom da nešto postigne. Otisnuo se u svijet negdje u dvadeset i trećoj godini, godinu dana nakon ženidbe, a Anka je ostala kod kuće, na Stjepanovoj domaji da pomaže roditeljima u godinama i čeka Stjepanov povratak. Kad je Stjepan dolazio kući svi su se divili njegovoj upornosti. Uvijek je govorio: još malo, još godinu dana i evo me. Najprije je htio na štednoj knjižici osigurati marke za parcelu, blizu ceste, koju mu je susjed Martin obećao za dva milijuna, onda dvije tisuće maraka za cement, isto toliko za drvo i stolariju, da bi se tek na kraju pogodio s domaćim majstorima koji će mu sagraditi kuću po sistemu »ključ u ruke«, jer je to Stjepan tako vidio u svijetu. Bile su to godine odricanja i mučenja. Bilo je dana kad je Stjepan htio sjesti na prvi vlak, a jednom je čak i rezervirao kartu da bi zapalio u rodni kraj, zaželio se svog vrta, komadička ravne zemlje, kruha s dodatkom raženog brašna, htio se napiti vode na svom bunaru ... ali pri pomisli da mu

je gospodin Hofman povjerio posao, da mu povrh dvije tisuće maraka osigurava sve što treba, Stjepan je rekao da će izdržati još godinu dana. Tako je i bilo. Pisao je kući ženi Anki, stavljao u pisma po nekoliko maraka da mama ima za dućan, a tata za cigarete i sve je bilo dobro do povratka prije nekoliko dana. Vlasnik servisa Hofman priredio je oproštaj sa Stjepanom u radionici: dobru zakusku i dva sanduka hladnog piva, a onda mu predao paket alata: sve ispod čekića da kod kuće može odmah početi raditi. Momci iz radionice, pak, imali su u kutiji radio-aparat, jer je Stjepan uvijek držao uho na Radio-Zagrebu ne bi li čuo što se doma događa, kako su igrali nogometaši i kakvo je vrijeme u domovini.

Majstori u selu dovršili su kuću. Stjepan je javio da dolazi, da će sve račune odmah urediti. Kupio je poklone, natovario sve u dobro usčuvan »ford« i krenuo kući. Bilo je sparno. Više puta je skretao udesno, na odvojke auto-puta i odmarao se. Znoj mu je zalijevao oči. Srce mu je nekako jače lupalo, ruke su mu podrhtavale, a Stjepan je stiskao gas. Rekao je zbogom tuđini, pošteno je radio i zaradio kruh, ali ga je mučio nekakav neugodan predosjećaj. Što je s Ankom, je li mami dobro? Valjda se ocu nije ništa dogodilo?

I kad je došao do ulaznih vratiju i auto skrenuo prema dvorištu, imao je što i vidjeti: mamu su odveli u crvenom križu u obližnju bolnicu, otac srvan gledao je u zemlju, grana na novom krovu kuće izgorjela je od žege, a Anke nije bilo na pragu nove kuće i tog doma izdanog žuljevima. Strina Roza rekla je Stjepanu da se splela s nekakvim trgovačkim putnikom iz Dalmacije i da je otišla na more. Dotični ima gostionicu, Anka će voditi kuhinju, a Stjepanu je ostavila pismo da ga nije mogla čekati.

Ne vjeruje Stjepan svojim očima, opet ga zalijeva znoj, koljena podrhtavaju. Tako ti je u životu: jedni grade, drugi razgrađuju.

PAUKOVA MREŽA

Kotač zamašnjak na velikoj lokomotivi polako se razgibavao i zagrijavao. Pištala je para na sve strane, a nad kolodvorom se nadvio gusti oblak dima. Na peronu bijaše sve kao u nekoj polutami, nejasno, neodređeno, nerazpoznatljivo. Ljudske su se spodobele kretale i zagledavale u prozore: ljudi vole pogledati gdje tko sjedi, pa ako im se učini da bi baš tu mogli kratiti vrijeme, onda se uvale.

U jednom kupeu, gdje je bilo mjesta za šest osoba, Ivanka je bila sama. I već je po-

mislila kako će i sama ostati sa svojim brigama, ali kad je ugledala onog brkatog prometnika sa crvenom kapicom na glavi, kako podiže palicu za polazak, u njezin su odjeljak nagnuli ljudi i za čas sve je bilo puno. Ni dobar dan, ni je li slobodno, nego onako po naški: kuda koji mili moji, važno da mi sjedimo, pa neka stara lokomotiva kašlje koliko hoće i može.

Zrakom je zaparao onaj reski pozdrav što ga stari vlakovođa ponavlja iz dana u dan na svojim stanicama, pa pozdravlja svoje prijatelje, svoje susjede i svoj grad. Ivanki od toga zvuka prodoše trnci. Peron se raščistio. Nije bilo ni pare, ni dima, vjetar je sve povukao, pa je Ivanka pred očima imala sliku kolodvora i okoliša te željezničke stanice s ko-

je sada odlazi, a tko zna hoće li se i kada vratiti.

Opsjednuta idejom da mora napustiti to mjesto i otići u neki drugi, mirniji kutak, gdje će sve početi ispočetka, Ivanka je uzela najneophodnije stvari. Iz kadrovske službe »Komunal-plana« iz jednog drugog grada javili su da ima u ponudi najbolje uvjete, da stan još nije gotov, ali je za stručnjaka takva ranga predviđen u njihovu soliteru, pa bi useljenje moglo biti krajem ljeta, a najkasnije do rujna, do početka školske godine, jer u zgradu moraju useliti i neki profesori i jedan liječnik. Ivanka je tko zna koliko puta gledala tu ponudu i razmišljala kako će se snaći u novoj sredini. To joj nije prvo zaposlenje. Radila je već prije, nešto u poslu i po-

(Nikola Večenaj)

stigla, ali zbog svojih privatnih teškoća nije više mogla ostati u Zagrebu, iako joj se srce lomilo na komadiće zbog odlaska.

Imala je ona svoj dom, svoje veliko društvo, svoje prijatelje, ali je zbog jednog nesporazuma ipak htjela otići. Nesporazum, rekoh, a to je zapravo bilo u njoj, njezin osobni konflikt, neke zamršene niti u duši, koje nitko nije ozbiljnije ni htio rasplesti.

Svi su Ivanku uzimali površno. Lijepo im je bilo s njom, ali ta je ljepota trajala na kratke pruge i onda se jednom mlada žena upitala: kako dalje? To vodi u nesreću! Treba pobjeći, ali kamo, pred kim i zašto?

Ivanka je našla odgovor: pred samom sobom. Grad je prevelik, dolazi se u napast, sa svih strana je slijeću. Ona odbija, neke i prihvaća, ali to nije rješenje. Treba stvoriti obiteljski kutak, reče sama sebi, pa otputuje, a nikome ni zbogom ne reče. Ravno u podravski kraj.

U malom je gradiću na lijepo uređenoj i svježje okrećenoj stanici dočekala prva garnitura »Komunal-plana«. Predstavio se direktor Pero, komercijalni Joža se zavodničkim brkovima i pogledom, šef kadrovske pedantni pravnik paragraf Stanko, a šofer Mirkina je s prikrajka gledel i po svom poslu i običaju ovak rekel: samo vi, gospodična, ostavite prtljagu. To bum ja sredil. Bum vam pri ruci ...

Ivanka se zahvalila. Zatvoriše se četvora vrata automobila. Mirkina je stisnuo gas, a direktor Pero upitao je li putovanje bilo naporno?

— Molim, reče Ivanka. Nije dobro razumijela, još je bila negdje na onom peronu s kojeg je otišla, pa tek onda shvati i reče: ne, brzo je prošlo. Za prvi dan Ivanku su smjestili u hotelsku sobu s pogledom na mali trg, sastajalište ljudi, pješaka, biciklista i prolaznog puta za automobile. Šefovi joj predložili da zajedno popiju čašicu, da objeduju, a onda se raziđu, a da Ivanka sutra dođe u sedam i da upozna sve pogone i ljude iz »Komunal-plana«, pa da vidi može li im pomoći i ostati u njihovoj sredini.

Tako je i bilo. Ručak je bio raskošan. Čak se i pretjerivalo u narudžbama. Dosta se pilo, a nakon kave razlaz.

Ivanka je sama ostala u sobi. Zaspala je kasno, a probudila se s prvim pijetlovima. Točno u sedam sti direktor Pero i šofer Mirkina došli su u hotel, pozvali Ivanku s recepcije i odveli u poduzeće. Kolegij je bio na okupu. Iz lonca se u tajničinoj sobi širio miris kave i tako je počelo. »Komunal-plan« dobio je dugo traženog inženjera arhitekture. Ivanka im je pokazala svoja rješenja, fo-

tografije desetak objekata na kojima je radila sama ili u grupi i to je bila dovoljna potvrda da može preuzeti i ovdašnja komunalno-urbanistička rješenja. Okupila je momčad suradnika, napravila projekte za vrtić, školu, rekreacijski centar i novi autobusni kolodvor, živjela mirno i povučeno, dobila više priznanja i općinsku nagradu, ali nije htjela ostati prva violina u malom mjestu. Vratila se u svoje zagrebačko potkrovlje, očistila paukovu mrežu, a njezine unutrašnje niti ni danas nitko nije raspleo.

I tako našoj Podravini reče — zbogom Šteta.

SHVATI

Još prije nego je izvadio pasoš, dobio dozvolu rada i boravka u Frankfurtu, još onda kad je biciklom išao na posao i prolazio pokraj Maričine kuće, Ivan bi gledao u dvorište da vidi kako raste i sazrijeva ona mlada voćka, ona Marija, kojoj su haljinice naglo postale tijesne, kojoj su se obrazi zarumenjeli baš onako kako se to događa kad se iz tople postelje izađe na dvorište, a vani mraz hladi lice.

Međutim, ta deključka Marička, dobro je znala da mora još rasti, ali je osjetila kako je zagledavaju. Posebno je to zamijetila u pogledu Ivana, a on je već bio dečko na mjestu, imao je svoj zanat, svoj kruh, odsluženu vojsku, pa su i njegovi roditelji mislili kako bi najbolje bilo da se oženi, da se smiri, da bude više kod kuće, a manje po zabavama u susjednim selima. Tata nije imao ništa protiv, jer on zna da jabuka ne pada daleko od stabla. To je i on prošao, izgubio puno noći, a govorio da će se naspavati kad za to bude više vremena. Spava se na »drugom svijetu«.

Kako je susjed Martin dolazio kući da zimski odmor provede sa svojima, kako je već nakon dvije tri godine privremenog rada u inozemstvu obnovio svoje gospodarstvo i počeo prikupljati građu za kuću, dogovorio se s Ivanom da i on krene u svijet, da ostane tamo pet-šest godina i da onda nastavi posao u domovini. Roditeljima baš nije bilo drago što njihov sin jedinac i nasljednik odlazi, ali što se moglo. Spriječiti ga u nakani? Ni govora! Ivan je dobio posao u svojoj struci autolakirera, radio u jednom servisu i redovito pisao kući. Javljao se svojima i prijateljima, a kad je u jednom pismu majka dodala da njega, to jest Ivana, pozdravlja Marička Valentakova, Ivan je te riječi nekoliko puta pročitao. Nije mu bilo jasno kako su došle na razgovor o njemu, nije li to neka kombinacija sa večernjeg čijanja perja, nije

li to snobočenje neke strine, ili je pak Marička tako narasla da već sama može pitati za dečka, koji je, eto, u tuđini dok ona šeće svojim ravnim dvorištem i pomalo sanjari kao i sve djevojke u toj životnoj dobi kad više nisu djevojčice, a nisu ni — žene. To je ono vrijeme kad ti ništa nije teško, kad možeš pješačiti, trčati, nositi teret, izgubiti noći, plesati, a da se sutradan ponašaš kao da se ništa nije događalo, kad nema tragova

umora, čak što više, kad ljudski organizam traži da se negdje oslobodiš, što bi se reklo naški ispumpaš, pa da lakše dišeš.

I sad' je Ivan počeo razmišljati: treba li on u pismu koje šalje kući napisati da i oni doma pozdrave Maričku ili će sjesti, pa njoj posebno napisati pismo? Prvo bi bilo jednostavnije, ali je drugo zanimljivije. Šamo, vrabec ga je dal, mislio je Ivan, dečki će odmah u selu znati, jer će njihov prijatelj po-

(Dragica Lončarić)

štar Francek svima otkucati kak' je Marička dobila nekakvo pismo »kaj diši po svetju«, neki miris ruže i onda je stvar na bubnju. Ipak, Ivan se odlučio. Slikao se u nekom automatu, poslao sliku samo zbog toga da bi i od Maričke mogao zamoliti njezinu sliku, a onda je počelo ono: dragi Ivo, draga moja Marička ... Iz tjedna u tjedan, nekad su i po dva pisma stizala i roditelji su se počeli družiti, pa se čekalo samo vrijeme objave svatova. Šopale su se guske, hranile svinje za kolinje, vino zatvorilo u posebnu baču od trista litara, ispekle šljive, jer na svatovima mora svega biti u izobilju. Vrijeme je brzo prolazilo. Ivanova ušteđevina se povećavala i onda je javio kući da će zaprositi Maričku. Mame su spustile suzu, a hrabriji očevi natočili čašu: kaj sad? Ne treba cmizdriti, treba se veseliti! Em su svati — pred vrati!

I šareni ford s naljepnicama po svim staklima zacvilio je jednog dana pred Maričkinom kućom, zaszvirala je inozemna troglasna sirena tako jako da su žene istrčale na ulicu, a Ivan skockan u koži i šarenom kapom na glavi krene prema ogradi ususret Marički. Šutnja je trajala minutu, dvije ... I sami iznenađeni, što su eto, stvoreni kao jedno za drugo, otišli su u kuću. Ivan je izvadio jedan paketić, lijepo ulotan, zavezan crvenom trakom. Marija je otvorila i našla prsten. Tamburaši su napeli žice, zaszvirale su tamburice. A Marička više nije — deklinča.

NOC PERJA

Ni siječanj nije što je nekad bio. Evo, pogledajte: rastopio se u proljetnom suncu. Plaše se ljudi da im se u toplim smočnicama ne pokvari meso, a ono na tavanu što visi, trebalo bi još dima i hladnih, vjetrovitih noći. A nekad je bilo da ne vidić drum i stazu s druge strane ulice. Viši snijeg od tarabe. Ržali su konji uhranjeni kukuruzom, odmoreni od zimskog plandovanja i morao si ih dobro držati na uzdama da se velikim saonicama ne odu u zrak. Čekala se večer, a onda se birao posao. I raspored se znao. Podravci su uvijek poput »vurice« znali što im je raditi.

Majkica so pojeli zdeno mleko, što će reći da je baka popila hladno mlijeko, i sjela za kolovrat. Pritiskala je onu drvenu polugu, okretali su se kotači. Klupka su bila sve veća, a na preslici sve manje kudjelje. Dida bi pokraj peći pomalo drijemao, runjio kukuruz, a s vremena na vrijeme povukao dva-tri deci domaće kapljice. Bilo je to vrijeme kad nije bilo televizora, kad se u nekoliko kuća slušao radio u nedjelju popodne i glasno pre-

pričavali događaji. Nekoliko dana unaprijed znalo se u čijoj će se kući pripremiti čehalec, odnosno gdje će se okupiti društvo da bi se čijalo perje. Čehalci bijahu prave svetkovine. Domaćin se morao dobro pripremiti. Žene su spekle gibanicu i pet šest vrsta sitnih kolača, a muška se čeljad pobrinula za suha drva koja će dobro pucketati, za dosta vina i glazbu. Za stolom se našlo petnaestak žena. Bijelo gušće perje išlo je pod prstima poput svile. Nitko nije smio kihnuti ni puhnuti da ne odleti u zrak, a oko devet na večer počeli su se okupljati susjedi, prijatelji i dečki — bečari. Muški su imali posebno mjesto u kutu kuhinje, na niskim klupama i trnošcima. Na podu je stajao baril vina od deset litara i išao u krug.

Razgovaralo se o kolinju, skupom sijenu i djetelini, o tome kako su konji pojeli i kukuruzovinu, o porezu, teksama za vodnu zajednicu, o bolesnim ljudima i dobrim i lošim učiteljima. Dok žene nisu čule muški bi okrenuli i na onu vječnu temu: da malo popričaju o tuđim ženama, dobrim snahama i mladim udovicama, a to su posebno »gutali« mladići koji su tek došli iz vojske, pa su zagledali u čije bi se perje mogli uvaliti. vSe djevojke i mlade žene za stolom imale su na glavama marame da im sitne pahuljice perja ne bi ušle u kosu, jer tko će to onda očistiti? Negdje oko deset, kad je jedan baril vina bio već ispražnjen, kad su se napunile dvije tri vreće perja, koliko treba za jednu blazinu i jastučnicu, pojavio se na vratima harmonikaš Tomina Lebov.

Obrisao je harmoniku koja se sva orosila od promjene temperature, malo ugrijao hladne prste, okrenuo kupicu — dvije — i po tipkama uvijek istim redom: Crvena suknjica morala bit, bez nje u školu ja neću it ... Dečki su zalizali kosu, pogledali se u zrcalo, popravili kragnu na košulji i jedan za drugim odlazili po Maričku, Katičku, Ankicu i Baricu. Plesalo se u hodniku da perje u kuhinji ne ode u zrak tako dugo dok domaćica nije rekla da je dosta čijanja i da stol treba maknuti da svi mogu zaplesati. Sad su dobili volju i oni malo stariji pokraj peći, pa i oni žele pokazati da ih vrijeme nije pregazilo.

Raspalio Tomo planinarsku polku, a to je ono »Hajd s nama u planinare ...«, pa da vidiš kako se pleše. Ne znaš je su crvenije žene, djevojke ili one marame na glavama. Sada ih već skidaju, raspuštaju kosu. Netko iz šale gasi jednu petrolejku. — Štef, ne stišiš mi ženu, više Martin, ali kako mu je draža kupica, Štef mnogo ne mari. Znoje im se ruke. Štef se uznemirio. Vraški je topla ta susjeda. Uvijek se gledaju, a plesati mogu samo na čehalcu i u svatovima. Kad god ne-

što zatreba u kući on skoči do susjeda Martina pa ga pita za savjet ili pomoć. Martin ima iskustvo, dobro gospodarstvo, lijepu ženu, a on, Štef još uvijek traži životnu družicu. Možda je i susjeda kriva što je ostao sam. Jednom, prije nego je išao u vojsku prolazio je vrtom, a ona je sama sušila sijeno. Sjeli su u hladovinu. Unaokolo širio se miris pokošena sijena. Susjeda Marička disala je punim plućima i Štef se našao na tom jastuku ljetne žege. Sada kad su plesali na čehalcu vraćala se ljetna slika. Ljetni miris sijena zamijenilo toplo gušće — perje!

K A J

I naš pajdaš,
stari međaš,
Šostarov Jendraš,
v Nemačko otišiel
pak na mesto kaj
i on veli »was«,
Al dok sretne Štefa,
vikne vu ves glas:
Bok prijatelj,
kaj si kaj?
Jel šparaš marke,
gda misliš nazaj?

Š T E F

I Štefu se v glavi
odmotal pipec,
slikar ga v gradu
vudril vu kipec
Pasoša sprosil,
dobil čitabe,
pozdravil doma
stare i mlade.
Stisnol je zobe
sel si na vlak
i došel vu Minhen
pred prvi mrak.
Našel je haus
i gornji kat
vrata mu otprl
Ivek kamarat.
Još dva pajdaša
v tuđini se našla,
al tam ne misle
navek ostati,
horvacko zemlico
treba orati.

T R I B U K V E

Glediš desno, glediš levo
jel' logara blizu ne:
nakanil si bukvo rušit,
a morti boš zrušil dve.
V korenu se bukva pili
pila negda i zacvili.
Štel si nekaj ženi reči,
al' ti logar već za pleči
vadi flajbas globo piše:
rušil tuđe ne boš više!
V klet logora ti pozoveš
i natočiš dosta vina
k tomu daš mu još duhana
tak da lulo more pušit',
a ti v šumi mirne duše
još tri bukve moreš zrušit!